

HANDLINGSKATALOG FOR KUNST OG HISTORIEFORMIDLING I AMTSSYGEHUSKVARTERET

TEKNIK OG MILJØ
Aarhus Kommune

SENGBYGNINGEN, AMTSSYGEHUSET (FOTO: OLE BIRK)

INDHOLD

INDLEDNING	04
FORMÅL MED KATALOGET	
KUNSTEN I AMTSSYGEHUSKVARTERET	06
PRINCIPPER FOR KUNST I DET OFFENTLIGE RUM	06
ORGANISERING OG UDVÆLGELSE AF KUNSTNERE	06
PLACERINGER AF VÆRKER	07
VÆRK A - KAPELGÅRDEN OG SKORSTENEN	08
VÆRK B - NY KVARTERSPORT	10
VÆRK C - KVARTERSHAVEN/TRAPPEANLÆGGET MOD SYD	11
HISTORIEFORMIDLING I AMTSSYGEHUSKVARTERET	12
STRATEGI FOR HISTORIEFORMIDLING	12
MIDLERTIDIG HISTORIE- OG BYUDVIKLINGSFORMIDLING	14
AMTSSYGEHUSKVARTERETS INFOHUS	14
GUIDEDE GÅTURE	15
MIDLERTIDIGE BYGGEPLADSHEGN	16
PERMANENT HISTORIEFORMIDLING	18
HISTORISK VANDRING	18
SKILTNING PÅ OPRINDELIGE BYGNINGER	20
PLAKETTER I BYGNINGER	21
NAVNGIVNING AF VEJNAVNE	22

INDLEDNING

FORMÅL MED KATALOGET

"Handlingskatalog for kunst og historieformidling i Amtssygehuskvarteret" har sit afsæt i Aarhus Kommunes *Strategi for kunst og historieformidling i det offentlige rum*, der skal styrke arbejdet med kunst og historisk formidling i Aarhus. Strategien spiller ind i eksisterende politiske rammer, herunder Aarhus Kommunes Kulturpolitik og Politik for Bykvalitet og Arkitektur, og integrerer kunst og historieformidling i de offentlige byrum for at styrke den kulturelle mangfoldighed.

Strategien for kunst og historieformidling i det offentlige rum indeholder fem fokusområder:

1. Det ambitiøse og høj kunstnerisk kvalitet
2. Kunsten og historien er en del af det offentlige rum
3. Det midlertidige og eksperimenterende
4. Placering og kontekst
5. Formidling

Målet er at sikre, at historien lever videre som en aktiv og naturlig del af den fremtidige hverdag i Amtssygehuskvarteret, hvor de fysiske rammer understøtter et levende og engageret byliv. Derfor er Stadsarkivet inddraget som en tæt samarbejdspartner på baggrund af deres arbejde med historisk formidling i byens rum.

Kataloget redegør for, hvilke elementer, der vil indgå i arbejdet med at formidle områdets kulturhistoriske rødder via kunst mv., som skal bidrage væsentligt til Amtssygehuskvarterets fremtidige identitet. Det indeholder desuden en oversigt over de kunstneriske tiltag og værker, der arbejdes på at realisere, samt de midlertidige og permanente handlinger der arbejdes på i forbindelse med formidling af kulturhistorien i området.

Arbejdet vil blive videreudviklet og udfoldet i takt med at realiseringen af Amtssygehuskvarteret skrider frem.

LÆS MERE PÅ FØLGENDE LINK:

[Strategi for kunst og historieformidling i det offentlige rum](#)

SENGBYGNINGEN, AMTSSYGEHUSKVARTERET (FOTO: OLE BIRK)

KUNSTEN I AMTSSYGEHUSKVARTERET

PRINCIPPER FOR KUNST I DET OFFENTLIGE RUM

I Amtssygehuskvarteret vil der primært være fokus på permanente stedsspecifikke kunstværker, der skal skabe oplevelsesrige rum, hvor der arbejdes med historisk formidling og tryghed i det offentlige rum.

Tre hovedværker placeres strategisk i området. Fælles for værkerne er, at de særligt forholder sig til tre fokusområder i Strategien for kunst i det offentlige rum: **1,2, og 4.**

De tre hovedværkers placering:

- A. Kapelgården og Skorstenen**
- B. Den nye kvartersport i sengebygningen**
- C. Bydelsparken**

Udover de tre hovedværker kan der indarbejdes flere mulige placeringer i takt med udviklingen af området.

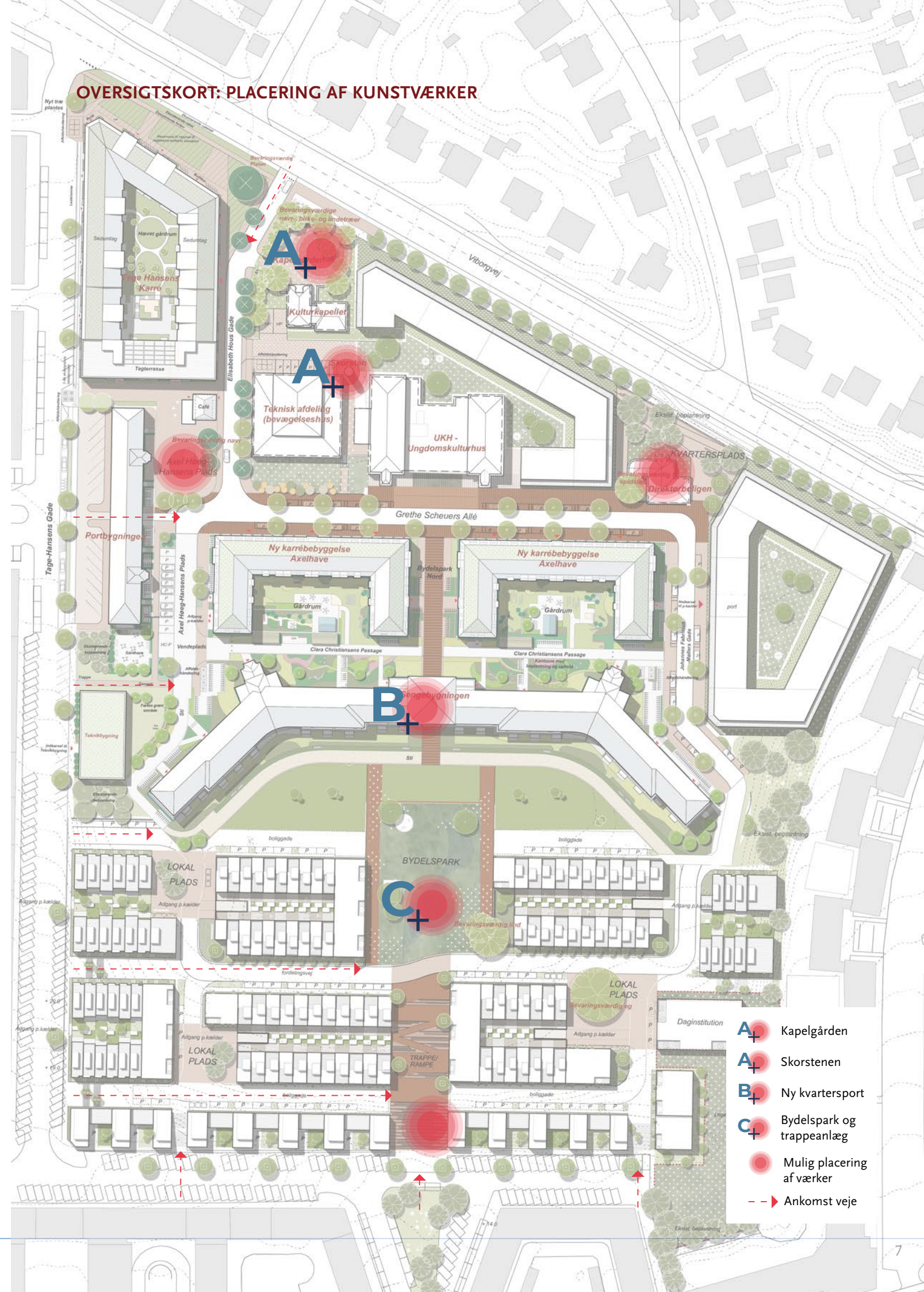
ORGANISERING OG UDVELGELSE AF KUNSTNERE

Proces for valg af kunstner: For kunstværket i kapelgården og skorstenen er der valgt en kunstner. For de resterende værker sker udpegningen i et samarbejde mellem Kunstrådet, Stadsarkitekten og de involverede parter.

Aarhus Kommune har gode erfaringer med indbudte konkurrencer, hvor tre kunstnere får mulighed for at komme med deres bud på udformning af et konkret kunstværk.

Som baggrundsmateriale for den indbudte konkurrence ligger en projektbeskrivelse, der beskriver formål, sted, materialer, budget, tidsplan m.m. for værket. Målet er at sikre velvalgte, stedsspecifikke kunstværker, der skaber værdi og sammenhæng i området.

OVERSIGTSKORT: PLACERING AF KUNSTVÆRKER

VÆRK A - KAPELGÅRDEN OG SKORSTENEN

PLACERING:
KAPELGÅRDEN
SKORSTENEN

KUNSTNER:
ANNABELL HILL

ETABLERING:
2024-2026

Lyskunstner Annabell Hill har udarbejdet lyskunstværker til kapelgården og skorsten. Arbejdet er sket i regi af Lys på Aarhus, som stod for projektledelse og var kurator på processen omkring udvælgelse af lyskunstneren.

Den gamle kapelgård bliver en af de nye kvarterspladser i Amtssygehuskvarteret. Da kapellet stadig var i drift, var kapelgården et særligt sted, hvor den omkransende kapelmur understregede en intim stemning for de mange borgere i Aarhus, som havde et familiemedlem eller en ven, der skulle sendes afsted på den sidste rejse.

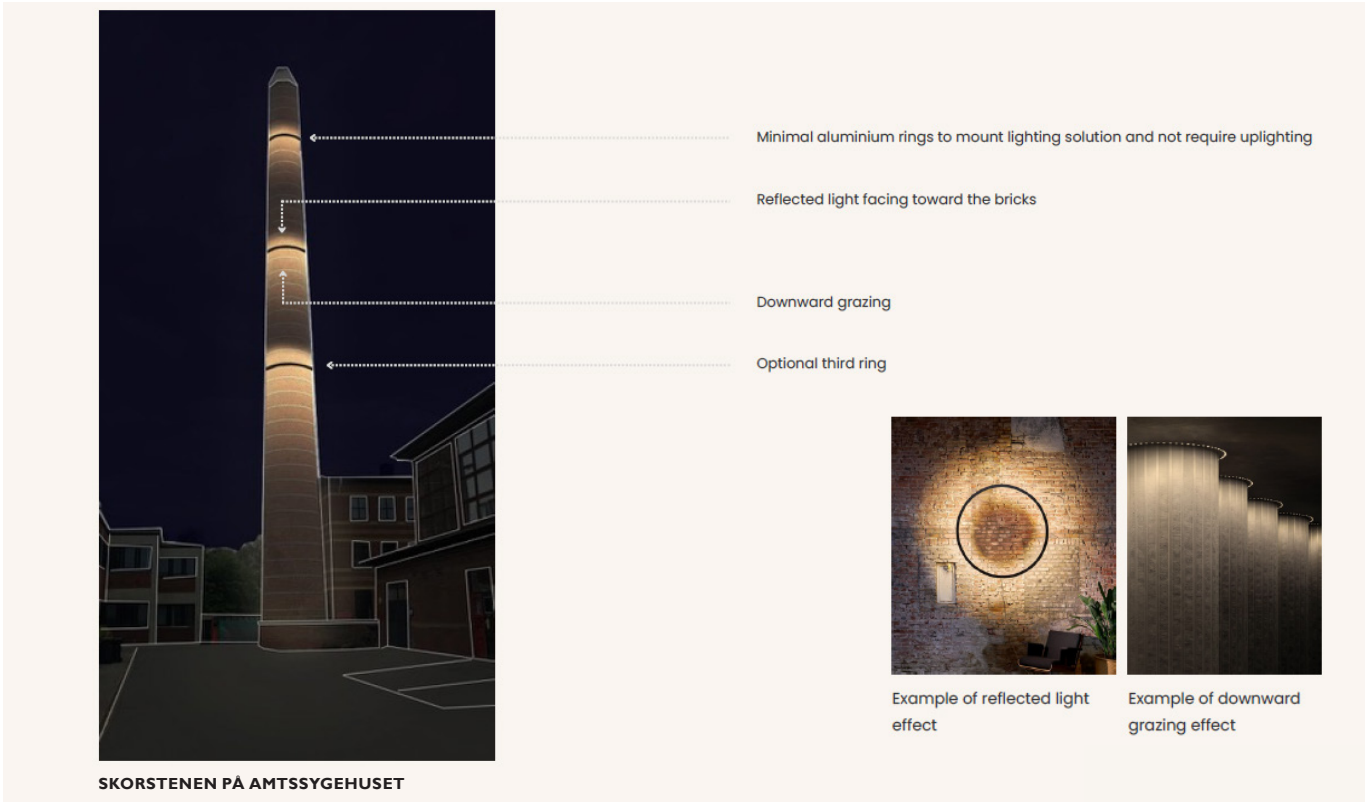
Rummet kendetegnes af en smuk belægningsflade udført i påfuglemønster i chausséssten og kapelmuren. Kapelmuren omkranses af en halvcirkel af navtræer, der afskærmer kapelgården fra trafikken på Viborgvej. Langs kapelmuren giver afrundede bænke mulighed for ophold.

Annabell Hill har fortolket kapelgårdens funktion, historie og stemning i det lyskunstværk, der blev installeret i 2024. Værket består af belysning under eksisterende bænke, der understreger den gamle kurvede mur, der omslutter Kapelgården. På fladen projekteres grafiske billeder af blade fra den beplantning, der står på ydersiden af muren. Projektionerne ske via fire Gobo

lamper, der er opsat diskret på kapellet. Værket består desuden af supplerende punktbelysning på muren. Disse etableres dog først på et senere tidspunkt i forbindelse med en renovering af kapelmuren.

Den anden del af kunstværket placeres på skorstenen, der for mange er et pejlemærke i byen. Skorstenens rolle som "fyrtårn" i byen bliver understreget via et lyskunstværk. Lyskunstværket skal understrege skorstenens markante arkitektur og formgivning samt skabe et tydelig landmark for området, der kan se fra flere steder i byen.

Lysværkets design respekterer de omkringliggende beboere, nattehimlen og skaber ikke forurening.

VÆRK B - NY KVARTERSPORT

I den nye kvartersport etableres et kunstværk, der skaber en visuel og rumlig forbindelse mellem allégaden og den kommende bydelspark. Det er ejerne af bygningen, der har foreslået, at etablere et kunstværk på dette centrale sted. Udviklingen af værket skal ske i tæt samarbejde med Aarhus Kommune, Aarhus Billedkunstråd og Stadsarkitekten.

PLACERING:
I ny kvartersport i
sengebygningen

KUNSTNER:
Ikke udvalgt

ETABLERING:
Forventet 2027-2028

Værket placeres centralt i kvarteret og har potentiale til at blive en markant identitetsmarkør for Amtssygehuskvarteret. Det skal samtidig understrege en af de bærende strukturer i kvarteret – nemlig den stærke akse, der forbinder den nordlige og den sydlige del af Amtssygehuskvarteret. Aksen fungerer ikke blot som fysisk forbindelse, men også som et strategisk greb til at binde området sammen på tværs af tidligere barrierer.

Kunstværket gives således en særlig opgave i at aktivere og fremhæve denne akse, og vil samtidig fungere som ankomst til den nye bydelspark, hvor temaet omkring sundhed bliver et centralt omdrejningspunkt.

VÆRK C - BYDELSPARK

Et stærkt træk i Udviklingsplan for Amtssygehuset er "genetableringen" af hospitalshaven, med fokus på mødesteder for fællesskaber og skabelsen af rekreative opholdsrum. Udviklingen af kunstværker i bydelsparken vil ske i takt med, at den sydlige del af området udvikles.

PLACERING:
Kommende have og
trappeanlæg mod syd

KUNSTNER:
Ikke udvalgt

ETABLERING:
Forventet 2028-2029

Bydelsparken bliver et centralt mødested med fokus på fællesskab, rekreation, sundhed og sanselige oplevelser. Der vil blive arbejdet med en kunstnerisk og landskabelig tilgang inspireret af landart og naturens egne udtryk. Parken skal danne ramme om legende og sanselige elementer, hvor duft, farver og materialitet får en aktiv rolle i at skabe oplevelsesrige opholdsrum. Et sanseværk med fokus på sundhed og trivsel kan blive et centralt element i dette landskabsrum.

I bydelsparken skal kunstværker ikke alene betragtes, men opleves og mærkes – og understøtte kvarterets overordnede fortællinger om sundhed, hverdagsliv og historiske referencer. Bydelsparken skal dermed ikke blot være et grønt opholdssted, men et aktivt grønt rum, hvor kunst, leg og sansning understøtter et levende kvarter.

HISTORIEFORMIDLING I AMTSSYGEHUSKVARTERET

STRATEGI FOR HISTORIEFORMIDLING

En af grundstenene i Amtssygehuskvarterets DNA er en levende, engagerende og respektfuld formidling og oplevelse af stedets historie, som både informerer og inspirerer kommende beboere, besøgende og brugere af området. Gennem både midlertidige og permanente tiltag skabes en dynamisk og lærerig oplevelse, der integrerer historie i byudviklingen, så den historiske arv bindes sammen med den fremtidige udvikling. På denne måde vil områdets kulturhistoriske værdi ikke kun blive bevaret, men også aktivt leve videre i det offentlige rum.

MIDLERTIDIG HISTORIE- OG BYUDVIKLINGSFORMIDLING:

Der arbejdes med tre forskellige midlertidige indsatser under realiseringen af Amtssygehuskvarteret. Disse er:

Amtssygehuskvarterets Infohus
Guidede gåture
Midlertidige byggepladshegn

PERMANENT HISTORIEFORMIDLING:

Der arbejdes med tre forskellige permanente tiltag. Disse er:

Plaketter i de eksisterende trappeopgange
Skiltning af de eksisterende bygninger
Historisk vandring

Amtssygehusarkivet

Til indsatser for både den midlertidige og permanente historieformidling har Aarhus Kommune et samarbejde med Stadsarkivet for at sikre faglig kvalitet og vedkommende historisk formidling. Al formidling og viden samles hos Stadsarkivet på en digital platform med uddybende materiale og fortællinger om sygehusets historie, der er indsamlet i forbindelse med overgangen fra aktivt sygehus til kommende Amtssygehuskvarter (hjemmeside www.amtssygehusarkivet.dk).

LÆS MERE PÅ FØLGENDE LINK:
<https://amtssygehusarkivet.dk/dk>

MIDLERTIDIG HISTORIE- OG BYUDVIKLINGSFORMIDLING

AMTSSYGEHUSKVARTERETS INFOHUS

Den tidligere direktørbolig har i udviklingsperioden fået nyt liv som midlertidigt infohus. Huset fungerer i dag som omdrejningspunkt for dialog og formidling i området. Infohuset har faste åbningstider og bemannes i disse perioder af medarbejdere fra Aarhus Kommune med indsigt i områdets omdannelse og de igangværende planer.

PLACERING:
Direktørboligen

TIDSRAMME
I brug under realisering

Her tilbydes naboer, besøgende og andre interesserede en mulighed for at indgå i en løbende og direkte dialog med kommunen. Det gør det muligt at stille spørgsmål, få uddybet informationer om udviklingen, dele bekymringer – eller blot få en opdatering på, hvad der sker netop nu og i den nærmeste fremtid. Dermed understøtter infohuset en åben og tillidsfuld proces, hvor borgernes input og behov tages alvorligt.

AMTSSYGEHUSKVARTERETS INFOHUS

UDSTILLING I INFOHUS

GUIDEDE GÅTURER

Aarhus Kommune har løbende offentlige, guidede gåture i området. Gennem disse ture gives borgerne og interessenter en unik mulighed for at komme tæt på transformationen og få indblik i både stedets historie og fremtidige udvikling.

PLACERING:
Rundtur i de tilgængelige områder. Skifter i takt med realiseringen af området.

Indholdet og ruterne for gåturene tilpasses løbende i takt med områdets udvikling og fremdriften i realiseringen af det nye Amtssygehuskvarter. Gåturene giver deltagerne mulighed for at stille spørgsmål, dele minder og få svar direkte fra fagpersoner og lokale guider.

TIDSRAMME
Løbende

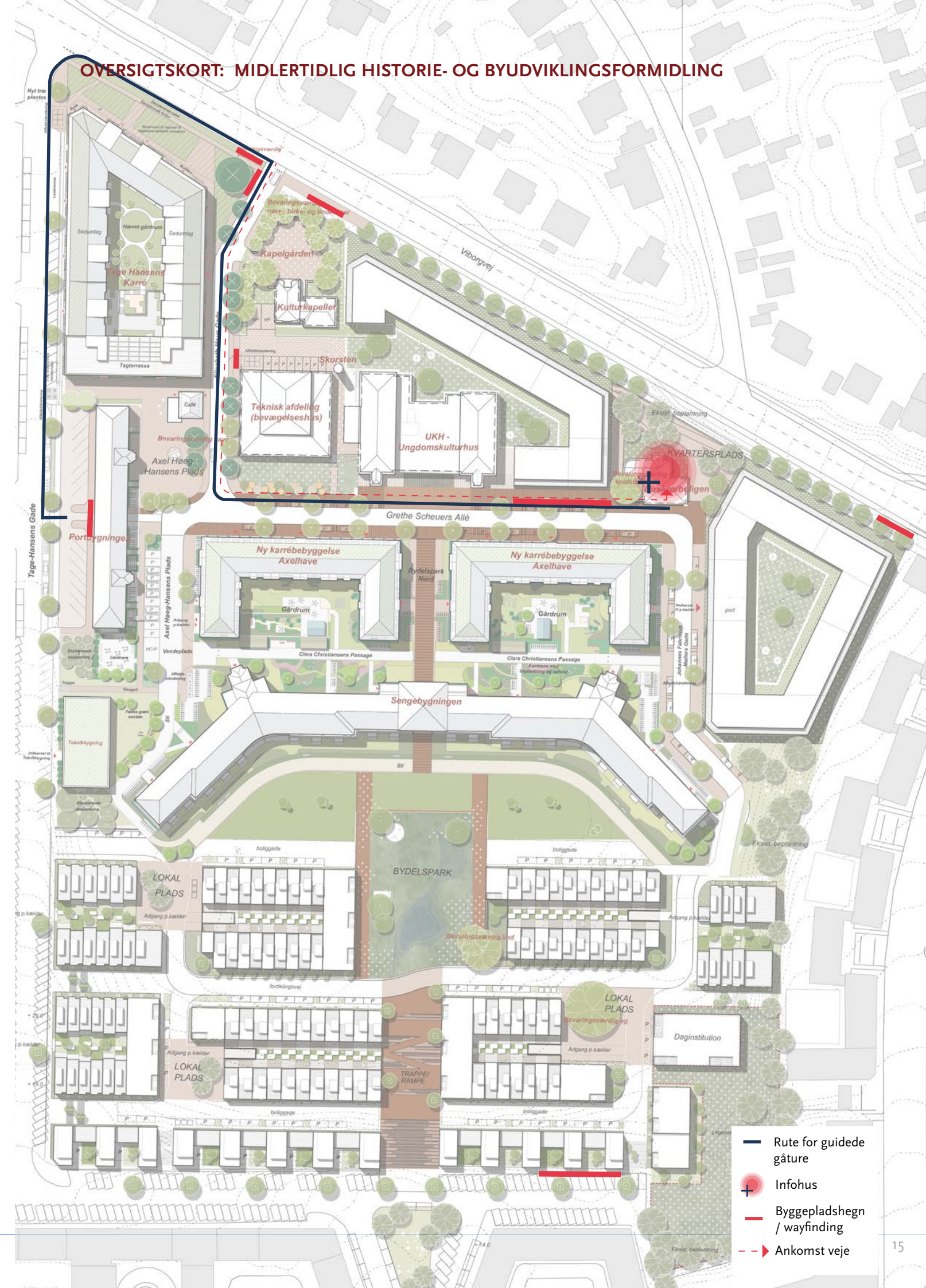
For mange har disse ture været et glædeligt gensyn med et sted, de har haft en personlig tilknytning til, mens det for andre har været en første introduktion til det rige liv, der engang udfoldede sig bag syghusmurene – og til den vision, der nu former fremtidens bykvarter.

GUIDEDE GÅTURER

GUIDEDE GÅTURER

- Rute for guidede gåture
- ⊕ Infohus
- - - Byggepladshegn / wayfinding
- - - Ankomst veje

PLACERING:

Langs de igangværende byggepladser.

TIDSRAMME

De første er opsat i 2025 og vil udskiftes i takt med udviklingen og nye byggepladser.

BYGGEPLADSHEGN

Byggepladshegnene indgår som en del af Livstegn – en indsats, der arbejdes med i de store kommunale byudviklingsområder. I perioden hvor der bygges, udnyttes de lange flader til at fortælle om områdets historie og om den igangværende byudvikling. På den måde bliver byggeperioden ikke blot en ventetid, men en aktiv formidlingsfase, der inviterer borgerne med ind i fortællingen om områdets fremtid.

For at sikre, at området fremstår både fremkommeligt og imødekommende under hele byggefasen, arbejdes der med wayfinding på centralt placerede steder. Gennem tydelig skiltning, farvekoder og lyskæder ledes besøgende og daglige brugere trygt gennem området. Wayfindingen gør det samtidig nemt at orientere sig mod de igangværende funktioner og aktiviteter.

De daglige brugere og aktører i området inviteres til at tage del i dekorationen af hegnene. Fladerne kan danne ramme om midlertidige udsmykninger, kunstprojekter eller lokale initiativer, der gør byggepladsen mere levende og nærværende. Derudover kan hegnet bruges til at definere små, men trygge opholdsrum med mulighed for at mødes, tage en pause eller deltage i aktiviteter. På den måde bidrager byggepladshegnene aktivt til at skabe byliv og fællesskab – også i en periode præget af forandring.

BYGGEPLADSBANNER

UKH UDSMYKNING AF BYGGEPLADSHEGN

FOTO: MIDLERTIDIG BYGGEPLADSBANNER

PERMANENT HISTORIEFORMIDLING

Historisk vandring

PLACERING:
Historisk vandring som en permanent del af belægningen. Det forventes at der placeres ca. 20 fliser.

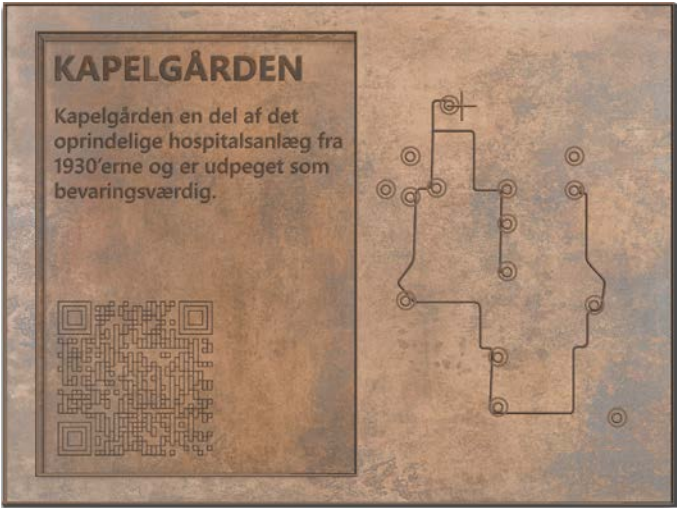
TIDSRAMME
Etableret ved endt realisering

Når områdets fysiske udvikling er afsluttet, videreføres den historiske vandring i en permanent historisk rute. Ruten laves i samarbejde med Aarhus Stadsarkiv.

Udvalgte steder i området markeres med messingfliser i belægningen. Fliserne indeholder et rutekort, en kort tekst og en QR-kode, der linker til Amtssygehusarkivet – en digital platform med dybdegående materiale om sygehusets historie, der er indsamlet i forbindelse med overgangen fra aktivt sygehus til kommende Amtssygehuskvarter. På den måde bevares fortællingerne om stedet som en synlig og aktiv del af det nye bykvarter.

Vejnavne
Det er besluttet at vejnavne i området skal tage udgangspunkt i personer, der har haft en vigtig betydning for Amtssygehusets historie. Der kan derfor også arbejdes med, at den historiske vandring indeholder formidling af de navngivne personer.

Fliserne udformes så de understøtter "Designmanual for gader og byrum - Nordlige område".

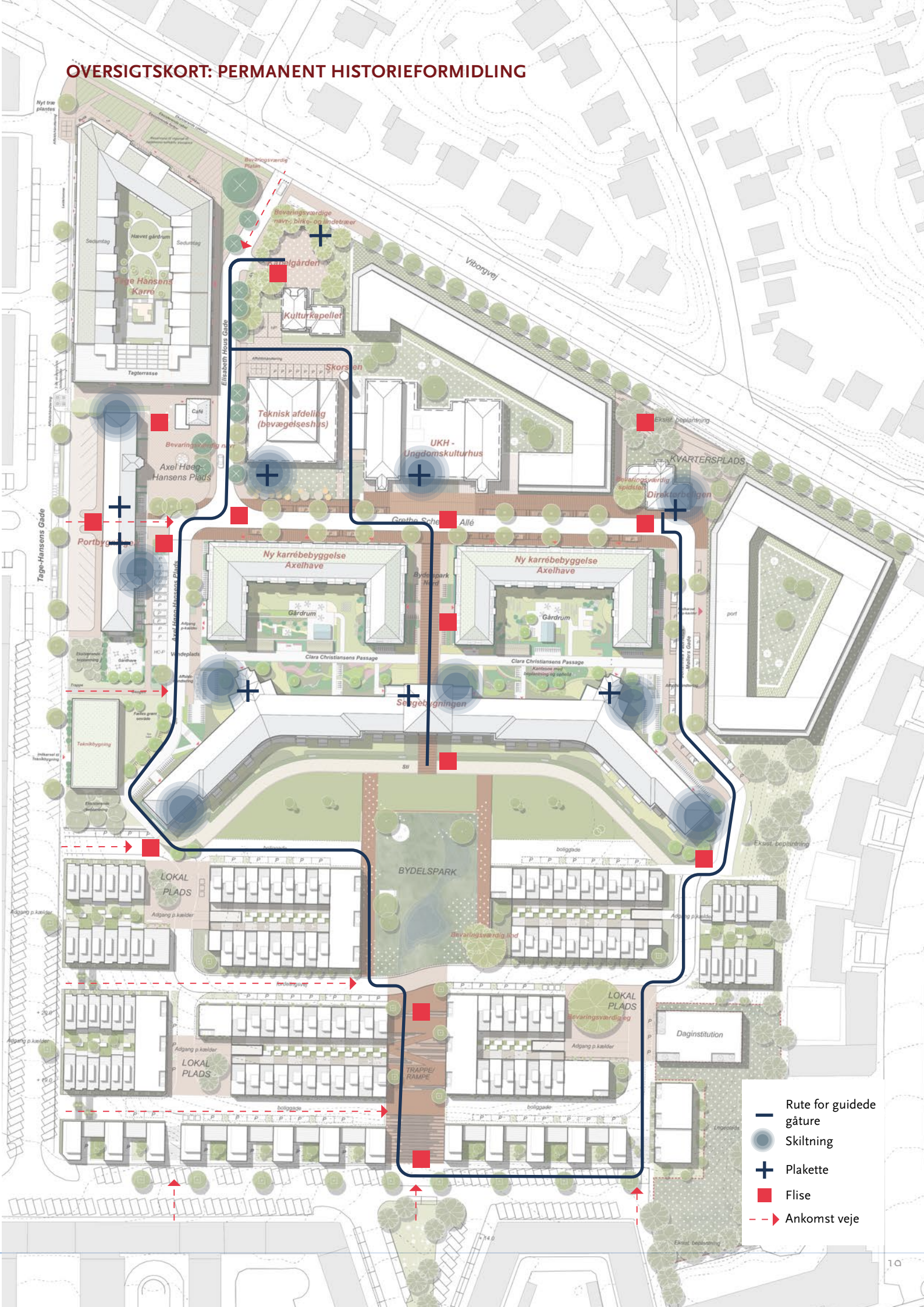
FORSLAG: ILLUSTRATIONER AF FLISER LANGS DEN HISTORISKE VANDRING

EKSEMPEL PÅ VEJSKILTE MED HISTORISK INFORMATION

OVERSIGTSKORT: PERMANENT HISTORIEFORMIDLING

Skiltning af oprindelige bygninger

Aarhus Kommune ønsker at opsætte skiltning på de oprindelige bygninger i Amtssygehus-kvarteret for at synliggøre de funktioner, som bygningerne havde i den periode, hvor området fungerede som aktivt sygehus.

PLACERING:
Oprindelig bygninger

TIDSRAMME
I takt med realiseringen
færdiggøres.

Skiltene vil bære de oprindelige brugsnavne – for eksempel *Sengebygningen*, *Direktørboligen*, *Portbygningen* og *Kiosken* – og dermed bevare forbindelsen til stedets historie og identitet. Placeringen af skiltetene vil være i sammenhæng med de fliser, der nedlægges i belægningerne. Herudover vil det oprindelig skilt på Portbygningen med ordene "HELBREDE LINDRE TRØSTE" på Portbygningen vil blive erstattet med en kopi. Det oprindelige skilt blev, i forbindelse med at Amtssygehuset lukkede, nedtaget og opsat i de nye bygninger på Aarhus Universitets sygehus.

Skiltningen udformes i overensstemmelse med Aarhus Kommunes skiltepolitik og de retningslinjer, der er angivet i de gældende lokalplaner for området. Der lægges vægt på en arkitektonisk helhedsforståelse, hvor skiltene integreres nænsomt i bygningernes udtryk.

Målet er at gøre stedets historie synlig i bybilledet og skabe en varig fortælling, der kan opleves i hverdagen af både beboere, besøgende og forbigående.

EKSEMPEL PÅ SKILTNING PÅ BYGNINGER

FOTO: ORINDELIG "HELBREDE, LINDRING, TRØSTE" SKILT

Plaketter

Aarhus Kommune ønsker, at der i opgangene på de oprindelige bygninger i Amtssygehus-kvarteret opsættes messingplaketter. Plaketterne skal formidle bygningernes historie dér, hvor mennesker færdes i det daglige, og give beboere og besøgende et indblik i kvarterets fortid.

Hver plaket vil indeholde en kort tekst, der fortæller om bygningens tidligere funktion, stedets historiske betydning samt udvalgte hændelser eller personer med tilknytning til netop dette sted. Plaketterne vil desuden henvise til Amtssygehusarkivet – en digital platform med uddybende materiale og fortællinger.

Plaketterne udformes i messing og får samme grafiske udtryk og materialitet som de messingfliser, der etableres i byrummet som del af den permanente, historiske rute. Dette skaber en visuel og tematisk sammenhæng mellem den udendørs og indendørs formidling og en stærk lokal identitet, forankret i områdets historie. *Se placeringen på kortet side 19.*

FORSLAG: PLAKETTER I DE ORINDELIGE OPGANGE

Navngivning af vejnavne

PLACERING:
På vejskiltning

TIDSRAMME
I takt med realiseringen
færdiggøres.

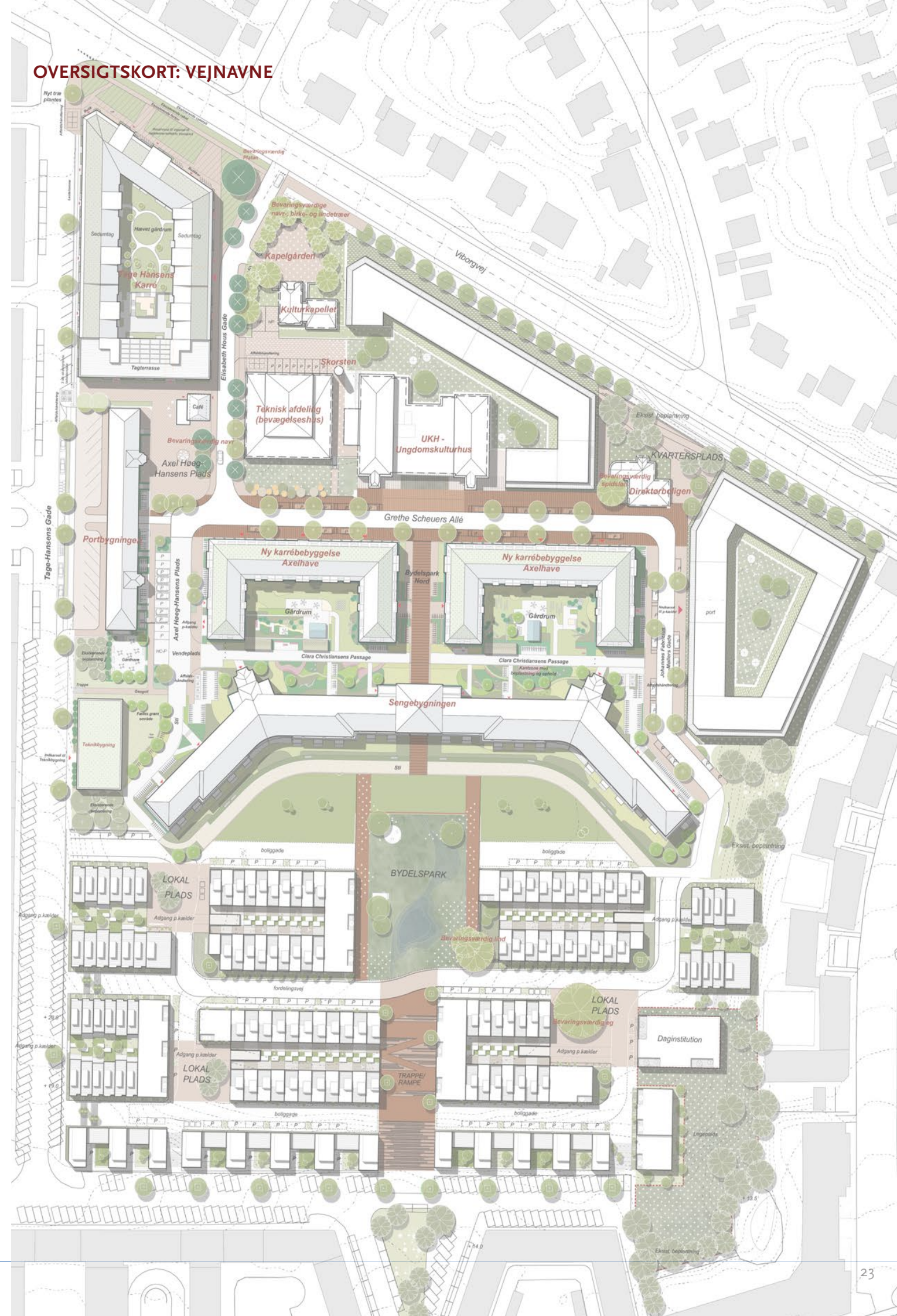
I mere end 80 år var Amtssygehuset på Tage-Hansens Gade en central ramme om hverdagen – som arbejdsplads, fødested og behandlingssted for utallige borgere. For at bevare forbindelsen til denne arv er det besluttet, at vejnavne på det tidligere Amtssygehus skal opkaldes efter personer, der med deres indsats og engagement har bidraget til sygehusets historie og ånd.

Der har derfor været igangsat en proces med henblik på at opbygge en navnepulje bestående af personer, som har haft særlig betydning for Amtssygehuset. Vejnavne vil derfor udvælges blandt andet på baggrund af en workshop på det tidligere Amtssygehus med deltagelse af tidligere ansatte og repræsentanter fra Stadsarkivet. Her blev der indsamlet viden, erindringer og faglige input, som tilsammen har bidraget til at udpege en række navne til en navnepulje.

Navnepuljen vil danne grundlag, så når de første vejnavne udpeges, afspejler de en del af stedets historie og den særlige ånd, som Amtssygehuset har repræsenteret for generationer af borgere og ansatte. Samtidig med at de kommende vejnavne ikke blot bliver skilte i byrummet, men en aktiv del af historien om Amtssygehuset – en historie, der kommer til at række langt ud i fremtiden.

OVERSIGTSKORT: VEJNAVNE

TEKNIK OG MILJØ
Aarhus Kommune

Bystrategi
Karen Blixens Boulevard 7
8220 Brabrand

Hjemmeside: Amtssygehuset.dk
Mail: amtssygehuset@mtm.aarhus.dk